

TRIBUNA

Per què no es fan servir les subhastes?

ALEX CALVERAS
MARISTANY

Amb les subhastes guanya l'empresa millor, el procés és més clar i transparent i, per tant, la corrupció és més difícil i, per això també, normalment el procés és molt més ràpid

Aquest estiu en que ens trobam hi ha hagut uns quants casos polèmics en l'adjudicació per part de diferents administracions públiques (AAPP) de contractes de gestió, de construcció, etc., mitjançant el procediment del concurs públic. De fet, no és estrany que hi hagi polèmiques (amb acusacions més o menys directes de corrupció) donada la gran discrecionalitat que té l'adjudicador amb el sistema del concurs públic; l'estrany, més aviat, és el fet que, tot i que aquests problemes es van repetint al llarg del temps, les diferents AAPP no usin amb molta major freqüència el sistema de la subhasta a l'hora d'assignar contractes a empreses del sector privat.

D'exemples, només aquest estiu, n'hi ha varis. La resolució del concurs de Son Espases s'ha endarrerit degut a sospites aparegudes en medis de comunicació d'afavorir a un dels concursants. La polèmica també taca l'adjudicació d'un contracte per part de l'autoritat del port de Palma degut a les possibles connexions del president de l'autoritat portuària amb l'empresa guanyadora del concurs. Abans de l'estiu, de casos polèmics n'hi ha molts d'altres. El cas de Can Domenge en què s'adjudica el solar a una empresa que ofereix la meitat de doblers que una altra. L'adjudicació

de noves freqüències de televisió digital a nivell espanyol i balear també ha generat crítiques pel fet d'afavorir a determinades empreses enfront d'altres. El concurs per assignar la gestió del port d'Andratx a les darrieries del pacte de progrés és un altre exemple de fiasco. A nivell espanyol, per exemple, l'empresa Xfera, que va guanyar el concurs de la UMTS fa 6 anys encara no ha començat a operar, saltant-se (renegociant) repetides vegades les condicions de l'oferta que va presentar en el seu moment. I així podríem seguir...

La teoria econòmica ens ensenya que adjudicar aquests contractes, llicències, mitjançant el sistema de la subhasta (guanya qui paga més, tot verificant els criteris del plec de condicions, possiblement obtingut amb un concurs d'idees) seria molt millor que usar un concurs en què guanya qui obté més punts segons el criteri subjectiu de l'adjudicador (la qual cosa no vol dir, es clar, que les subhastes no plantegin també problemes...). Tal i com he explicat en un article anterior ("Les subhastes i Can Domenge", *Diario de Mallorca*, 10 de gener de 2006), amb les subhastes guanya l'empresa millor (que millor podrà realitzar el servei, l'activitat); els beneficis de la concessió/licència se'ls queda (en bona

mesura) l'administració (la societat) enlloc de l'empresa privada; el procés és més clar i transparent i, per tant, la corrupció és més difícil i, per això també, normalment el procés és molt més ràpid ja que els recursos de part dels perdedors són molt menys probables.

La pregunta, llavors, és per què les AAPP no usen més les subhastes enlloc de d'insistir amb els concursos. Segurament, hi ha varies raons possibles. Una primera, la més senzilla, seria la de la corrupció clara i directa. La segona raó possible seria la d'una "corrupció" entre cometes. Tot i no obtenir res a canvi de manera directa i explícita, a l'adjudicador li agrada usar el concurs per a fer "el favor", ja que li agrada ser ell qui, de forma en gran mesura discrecional, decideixi qui guanya (els favors es tornen un dia o altre...). Segur que aquests dos motius són importants però crec (vull creure) que el més important és el darrer. L'ús excessiu dels concursos enlloc de les subhastes es deu a una manca de cultura econòmica en la gestió pública per part dels responsables polítics i tècnics de les administracions públiques. Segurament, hi ha un desconeixement dels avantatges de les subhastes enfront dels concursos, i

molts dels gestors i dels responsables polítics creuen que amb un concurs podran triar millor l'empresa que millor oferirà el servei, més que no pas a través d'una subhasta en la que seran els diners els que determinaran el guanyador.

Davant de les dues primeres explicacions no tinc res a dir. Respecte a la darrera, només recomanar una lectura molt introductòria i senzilla (a dins hi ha més referències bibliogràfiques), "Els mecanismes de licitació. Subhastes i concursos.", del professor Juan José Ganuza, de la Universitat Pompeu Fabra, capítol 7 del llibre "Els nous instruments de la gestió pública", llibre coordinat pel també professor de la UPF Guillem López. Aquest llibre ha estat editat pel servei d'estudis de La Caixa i es pot trobar sense problemes en pdf a internet. La conclusió de tot plegat és que les diferents administracions públiques guanyarien molt en eficàcia si incorporessin en major mesura el sistema de la subhasta en els seus procediments d'adjudicació de contractes, concessions, etc. Esperem doncs que sigui així en el futur.

Aleix Calveras Maristany, professor del departament d'Economia de l'Empresa de la UIB.